

Таблиця 2

Завдання	Можливі сфери реалізації проектів (неповний перелік)
1	2
2.1. Розвиток сучасних форм кооперації в аграрному секторі	<ul style="list-style-type: none"> – закупівля для кооперативів обладнання для переробки агро-продукції та/або обладнання для розвитку нових для регіону с/г секторів – створення енергетичних кооперативів – навчально-консультативний супровід ініціатив з підтримки розвитку с/г кооперативів та їх мереж
2.2. Підтримка розвитку неаграрних видів бізнесу у сільських територіях	<ul style="list-style-type: none"> – обладнання навчальних майстерень професійно-технічних навчальних закладів для покращення професійної підготовки у сфері інформаційних технологій, сільського зеленого туризму – розвиток мережі постачальників послуг сільського туризму – закупівля обладнання для комунальних підприємств для опалення біомасою – навчально-консультативна підтримка сільського зеленого туризму
2.3. Удосконалення підготовки фахівців для малого бізнесу в сільській місцевості	<ul style="list-style-type: none"> – створення навчально-виробничих підприємств на базі професійно-технічних навчальних закладів в сільській місцевості – обладнання навчальних майстерень професійно-технічних навчальних закладів для покращення професійної підготовки у сфері тепличного господарства, садівництва. – запровадження навчання для підвищення фінансової грамотності фермерів. – навчально-консультативний супровід особистих селянських господарств, ініціатив зі створення бізнесу у сільській місцевості.
2.4. Розвиток системи первинної медицини в сільських територіях	<ul style="list-style-type: none"> – реконструкція фельдшерсько-акушерських пунктів у лікарські амбулаторії у населених пунктах з найбільшою кількістю населення та найбільш віддалених від лікарської допомоги – закупівля обладнання для сільських лікарських амбулаторій для діагностування захворювань на ранніх стадіях.
2.5. Забезпечення якісною питною водою сільських населених пунктів, що мають найгостріші проблеми водопостачання	<ul style="list-style-type: none"> – створення рейтингу забезпеченості якісною питною водою сільських населених пунктів; – моніторинг якості питної води у громадських (приватних) колодязях на відповідність державним стандартам якості;

Продовження табл. 2

	<ul style="list-style-type: none"> – будівництво нових (реконструкція існуючих) централізованих систем водопостачання населених пунктів, що мають найгостріші проблеми із водозабезпеченням.
--	---

- кількість сіл, забезпечених лікарськими амбулаторіями;
- кількість діючих центрів народних ремесел.

Ірина МОЙСЕЄНКО

Львівський державний університет внутрішніх справ, Україна

СОЦІАЛЬНА БЕЗПЕКА РЕГІОНУ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЗМІН

Потреби реформування державної регіональної політики, перегляду принципів відносин між Центром та регіонами і вжиття практичних заходів децентралізації обумовлюють необхідність модернізації державного управління та місцевого самоврядування. Модернізація передбачає соціальні, економічні, політичні, екологічні, демографічні, психологічні зміни, які відбуваються в суспільстві традиційного типу в процесі його трансформації в суспільство сучасного типу.

Реалізація суспільних трансформаційних змін в Україні пов'язана з особливостями використання різних видів та напрямів модернізації. Проведення часткової модернізації, яка зводиться до того, що "формування нових інститутів і сучасних організаційних типів не обов'язково призводить до цілісного оновлення суспільства, а може навіть супроводжуватися закріпленням традиційних систем через вплив нових форм організації"[1].

Зміна пріоритетів суспільних трансформацій - постмодернізація передбачає відмову від акценту на економічну ефективність, бюрократичні структури влади і науковий раціоналізм, які були характерні для модернізації, і знаменує перехід до більш гуманного суспільства, де самостійності, багатогранності і самовираженню особистості надається великий простір.

Імпортування західної моделі модернізації та проведення її "зверху" спричинило системну кризу, адже модернізацію можуть успішно здійснювати лише на ґрунті власних національних традицій та внутрішнього потенціалу суспільства

Основні причини виникнення інституціональних суперечностей такі: недосконалість інститутів-норм власності як майнової так і інтелектуальної, поляризація суспільства як наслідок процесу формування приватної власності, нерациональність податкової системи та умов ефективного підприємництва привели до відсутності середнього класу.

Можна виділити низку критеріїв модернізації в різних галузях суспільного життя.

Соціальна сфера: індивідуалізація – базовою соціальною одиницею стає індивід, а не група; диференціація – передача деяких функцій раніше належних родині соціальним інститутам; формалізація – підхід до соціальних інститутів як діючих на основі абстрактних і універсальних законів і правил, який передбачає домінуючу позицію науки і експертів; розподіл сфер приватного і суспільного життя; послаблення родинних зв'язків; зростання професійної спеціалізації; зростання формальної освіти; покращення якості життя.

Економіка: технологічний розвиток, заснований на використанні наукового (раціонального) знання; розвиток вторинного (індустрія, торгівля), третинного (послуги) секторів економіки; поглиблення суспільного і технічного поділу праці; розвиток ринків товарів, капіталів і праці; забезпечення збалансованого розвитку в умовах економіки знань та глобалізації.

Політика: утворення централізованих держав; розподіл влади; зростання політичної активності мас; формування, розвиток і розповсюдження сучасних інститутів і практик, а також сучасної політичної структури, участь громадян в місцевому та державному управлінні.

Культура: зміни в ціннісних орієнтаціях соціальних груп; секуляризація освіти розповсюдження грамотності; різноманітність течій в філософії та науці; релігійний плюралізм; розвиток засобів розповсюдження інформації; залучення великих груп населення до досягнень культури, розвиток духовної культури нації.

Всі ці критерії знаходяться в тісному взаємозв'язку і повинні використовуватись враховуючи традиції національної культури і етики, потенціал території, критерії національної безпеки та сталого розвитку.

Соціальна безпека – стан суспільства, в тому числі всіх основних сфер виробництва, соціальної сфери, охорони внутрішнього конституційного порядку, зовнішньої безпеки, культури, при якому

забезпечується номінальний рівень соціальних умов та соціальних благ – матеріальних, санітарно-епідеміологічних, екологічних, психологічних тощо, що визначають якість життя людини і суспільства в цілому та гарантується мінімальний ризик для життя, фізичного та психічного здоров'я людей

Система забезпечення соціальної безпеки – це комплекс організаційних структур, засобів, скоординованих дій і заходів, що здійснюються з метою розробки та реалізації стратегії соціальної безпеки та цілеспрямованих рішень щодо захисту життєво важливих інтересів людини, суспільства і держави від внутрішніх і зовнішніх загроз.

Політика соціальної безпеки – це сфера державної діяльності, що пов'язана з реалізацією (відповідно до визначених форм, задач, змісту) соціальних інтересів, а також їхнім захистом від різноманітних загроз, що здійснюється на всіх рівнях управління за єдиним задумом.

Особливості формування соціальної безпеки регіону: в умовах економічної нестабільності безпека має трактуватися в контексті економічного забезпечення інтересів національної безпеки країни (інтересів громадян), а не як локалізований сегмент проблеми захисту державних інтересів; існування загроз суб'єктивно-функціонального порядку, які обумовлені прорахунками регулювання (помилки стратегії реформування, наявність масштабної корупції, криміналізації тощо); для виявлення кількісних орієнтирів при прийнятті державних рішень у сфері регулювання параметрів безпеки необхідним та ефективним інструментарієм є визначення порогових значень індикаторів безпеки; національні інтереси безпеки у сфері економіки мають відобразитися при складанні прогнозів та програм її розвитку з врахування параметрів техноглобалізму; відсутність національного консенсусу щодо національної ідеї, а, відповідно, національної моделі соціально-економічного розвитку, чітко окреслених національних інтересів, політична та економічна нестабільність.

Соціальні інтереси – це усвідомлена інтегрована система потреб у благополучному існуванні, відтворенні й розвитку людини, суспільства і держави. Соціальні інтереси можна класифікувати наступним чином:

- за ступенем важливості: життєво важливі; стратегічні; тактичні;
- за тривалістю дії: довготермінові; середньо термінові; короткотермінові;
- за характером зіткнення: паралельні; конфронтаційні; розбіжні; спільні;

- за місцем дії: внутрішні; зовнішні;
- за ступенем реалізації: не реалізовані; частково реалізовані; реалізовані;
- за сферами розповсюдження: соціально-економічні; соціально-демографічні; соціально-екологічні; інші.

Основні загрози в соціальній сфері, до яких зокрема відносяться: невідповідність програм реформування економіки країни і результатів їх здійснення визначеним соціальним пріоритетам; неефективність державної політики щодо підвищення трудових доходів громадян, подолання бідності та збалансування продуктивної зайнятості працездатного населення; криза системи охорони здоров'я і соціального захисту населення, як наслідок – небезпечне погіршення стану здоров'я населення; поширення соціальних хвороб, зокрема наркоманії та алкоголізму; загострення демографічної кризи, посилення тенденції старіння нації; зниження можливостей здобуття якісної освіти представниками бідних прошарків суспільства; прояви моральної та духовної деградації суспільства; зростання дитячої та підліткової бездоглядності, безпритульності, бродяжництва; неконтрольовані міграційні процеси, вплив із країни кваліфікованої робочої сили; зменшення чисельності населення та його природного росту.

Громади і регіони не перетворилися на повноцінні суб'єкти регіональної політики через наступні перешкоди:

- нормативно-правові акти, які регламентують регіональну політику, ухвалювались більшою мірою задля вирішення короткострокових, локальних завдань розвитку окремих територій, а тому не складають єдину взаємоузгоджену систему;
- фрагментарність правового поля з питань регіонального розвитку створила підґрунтя для зловживань з боку посадових осіб у розподілі ресурсів та боротьбі за повноваження;
- державна регіональна політика тривалий час не розглядалася як окремих складник стратегічного розвитку держави, що призвело до її сприйняття як другорядної.

Наслідком стали відсутність єдиної ієрархічно стрункої системи нормативно-правових документів, які регулюють питання регіонального розвитку, слабкість організаційно-управлінського механізму розробки та впровадження регіональної політики, зокрема щодо розробки та реалізації програмно-планових документів регіонального розвитку, залишковий принцип фінансування програмних заходів державної

регіональної політики;

– відсутність координування органів влади, відповідальних за різні сфери соціально-економічного розвитку у частині реалізації окремих питань розвитку територій, зумовила неузгодженість галузевих заходів із завданнями державної регіональної політики;

– не було створено достатніх стимулів для забезпечення інтегрованості регіонів у консолідований господарський простір країни, а практика міжрегіонального, міжмуніципального, міждержавного регіонального та транскордонного співробітництва регіонів залишалась безсистемною і епізодичною;

– формалізація і неефективність процедур залучення громадськості до розробки та реалізації політики розвитку на місцевому і регіональному рівні створювала перепони на шляху участі громадянських інститутів у вирішенні питань місцевого значення.

Така невідповідність між важливістю регіональної політики для забезпечення цілісності країни і стабільного розвитку територій та її фактичною відсутністю у державі, занедбаний стан правового та організаційного забезпечення регіональної політики зумовили необхідність реформ, започаткованих у 2014 році [2, с.201].

Напрями змін та пріоритети регіональної соціальної політики згідно критеріїв модернізації державного управління: розробка програм соціально-економічного розвитку регіону на основі стандартів якості життя як елементу, організаційного механізму забезпечення рівня соціальної безпеки; удосконалення державного регіонального управління в частині розробки функцій управління економічною безпекою регіону на рівні органів місцевого самоврядування; підвищення інноваційної і інвестиційної активності на основі регіональних програм розвитку інтеррегіональних зв'язків; перехід до стандартів розвинених країн у сфері соціальної відповідальності державного управління та місцевого самоврядування; вдосконалення організаційно методичних основ розробки стратегії соціально-економічної безпеки регіону; забезпечення використання економічного, соціального та екологічного потенціалів регіонів; використання системи управління соціальними ризиками та механізму забезпечення соціально-економічної безпеки регіону.

Пріоритетами розвитку для України у сфері державного та місцевого управління визначено: забезпечення конкурентоспроможності громад, здатних на рівноправних засадах долучитися до євроінтеграційних процесів на місцевому рівні, брати активну участь у

входженні на європейські ринки товарів, ресурсів, капіталів, робочої сили; ефективно поєднання галузевих і територіальних стимулів для соціально-економічного розвитку з урахуванням спеціалізації території та перспектив диверсифікації їх економіки.; впровадження інноваційних засад розвитку, що передбачає поширення елементів інвестиційно-інноваційної інфраструктури та спеціальних режимів інвестиційної діяльності – митних зон, індустриальних парків, технопарків, бізнес-інкубаторів.

Висновки та перспективи подальших досліджень.

Сучасний рівень суспільних трансформацій передбачає реалізацію процесів модернізації в трьох основних контекстах: економічному, політичному, соціальному. Запровадження у систему державного управління подолання загроз національній безпеці у соціальній сфері є першочерговим завданням, а подолання соціальних загроз і соціальних ризиків, пов'язаних з людським потенціалом України, має стати пріоритетним національним інтересом згідно постмодерністського підходу до трансформацій державного управління та місцевого самоврядування. Перед Україною стоїть завдання пошуку власного шляху модернізації в руслі світового розвитку, вишукуючи і реалізуючи свої потенційні переваги, забезпечуючи національну безпеку на основі соціально-економічної безпеки регіонів. Такій підхід забезпечить їй економічну незалежність і подолання розриву з економічно розвинутими країнами на основі принципу “обігнати, не доганяючи”.

Література

1. Бужимська К. О. Теорія модернізації: виникнення, розвиток, сучасний ВІСНИК ЖДТУ № 2 (44) Економічні науки Електронний ресурс. Режим доступу eztuir.ztu.edu.ua/3071/1/216.pdf
2. Аналітична доповідь до Щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2015 році». – К. : НІСД, 2015. – 684 с.

НОВИЙ АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ УСТРІЙ УКРАЇНИ: ПРОЕКЦІЯ ДОСВІДУ КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА НАЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ

Економічний і соціальний розвиток ресурсно та просторово невід'ємно пов'язаний з певною територією, від характеристик та особливостей якої великою мірою залежить його спрямованість та динаміка.

Відповідно до теорії організації її комплексний розвиток можливий лише за умови цілеспрямованого розвитку всіх її елементів, що є повноцінними носіями системних властивостей [3]. Територіально-управлінськими компонентами будь-якої країни є її адміністративно-територіальні одиниці, що формують її адміністративно-територіальний устрій. В Україні на сучасному етапі можна виділити чотири рівні адміністративно-територіального устрою: загальнодержавний, обласний, районний та первинний.

В країнах постсоціалістичного табору в трансформаційний період постала проблема становлення інституційно окреслених життєздатних адміністративно-територіальних одиниць, які б відповідали критеріям нормативно-правової визначеності, організаційної завершеності та фінансово-економічної достатності. Регіоналізація, територіальна децентралізація влади та поділ повноважень між різними владними рівнями були та залишаються предметом дискусій в країнах колишнього соцтабору.

Однією з основних характеристик муніципального утворення (що в нових координатах адміністративно-територіального устрою України отримає назву громада) є його життєздатність. Під життєздатним муніципальним утворенням ми розуміємо свідомо сформовану, економічно, соціально й політично активну людську спільноту, максимально самодостатню у своєму існуванні й розвитку з погляду забезпечення фінансовими та економічними ресурсами.

Вагомим чинником переважання деструктивних тенденцій в розвитку управлінської та інших підсистем муніципальних утворень, особливо малих, є проблема формування самодостатньої спільноти. Проголошення незалежності, проведення перетворень в політичній та економічній системах Української держави уможливили становлення в